

А. Борисов.

ЛЕНИННЫН КОМСОМОЛЫ ДЭГЭНИ НЭМЭ.

П. ЧАГАТ-СТРОЕВ
КӨЧҮРГЭН.

Ойрот Областтыг ВЛКСМ-нин Комитедин чыгарган.
Улуу 1926 жылда.

ЗКСМ.
Б-825

Россиянын комсомолы башталганнан бэри көп жыл өтпөди: бистин јаш өскүрүмдэрибис јаан революцианын организациалары болып баштап бириккэни 1917 жылдан-ла бэри. Бистин союз сэгизинчи-лэ жылын байрамдаар. Ондый-да болзо, эмди ол улу јаан, кучгү болды! Комсомолдын члендери-лэ кандидаттарынын тоозы миллионго эбэш-лэ јэтпэй туру, миллион ажра јаш кангэрэлэр, революцияны коруулаарга бэлэн туру, миллион јаш улус, коммунист партияга баштадып, бистин совет республикаларды јазап, бэктэп турулар. јаан городтордо, городтордын јанындагы фабриктарда, заводтордо ончозында тэкши комсомолдын ячейкалары бар болды. Деремнелэрдэ, селенияларда, Тошту тэгистин јаказында јаткан балыкчы поселкаларда, Кара талайда, Кавказтын, Крымнын айлдарында, көчкин албаты ортозында, бу улу Совет Союзтын јака јурттарында—тэкши комсомолдор иштэп јат, ончо тэкши революциянын јаш чэрүзи озүп јат.

Ондый түргэн өзөлө, тыңып калган, ол кандый организация болгон? Онын ады **Лениннын коммунист јаш улустын Союзы дэгэнинэн онын члендери Лениннын јаш коммунистары дэп, јарт билдирип туру.**

Комсомол—коммунист партиянын болышчызы дэп, тэкши билип туру. База Р.Л.К.С.М.—коммунизманын школазы дэп, айдыжатан эди. Оны ончозын јарт билэр кэрэгиндэ, коммунист партиянын учурун, база коммунизимнын учурын озолоп билип алар кэрэк.

Коммунист партия дэгэни нэ?

Коммунист партия — рабочийдын партиязы; ол партияга рабочийлардын эркин јакшы, билэр-эр дэгэн улустары кирип јат. Јэ, коммунист партия **көдрө** акту күчү-лэ јаткан албатынын кэрэгин коруулап јат.

Коммунист партия нэниг учун, канайып бүткэн? Ол партияны россиянын рабочий албатызы, буржуйларды антарарга бүдүргэн. Озогы тушта, бистин Россияда (эмди-де өскө каандардын јэриндэ) капиталистар помещиктар канча миллион албатыны кулданып, күчин јип јадатан болгон. Рабочий улус дэзэ, бойынын акту күчинэн өскө нэмэзи јок учун, фабрику, заводту, шахталу, тэмир јолду улуска јалданып иштэйтэн, кату иш иштэп ас јал алып, балабарказын азрайтан болгон. Крестьяндардын јок — јойулары ошкош-ла помещик-ла арендатарлардын колында болгон. Айдарда көдрө јурт эки болүнгэн, эки башка јадынду болгон. Бирүүзи — аргалу — байлар, фабриктардын, заводтордын ээлери, помещиктар, којойымдар болгон, олардын колында јер, тавар, нэ-лэ јөөжө көп учун (јөөжөзинэ јөөжө кожорго тоо јок көп албатыны кулданган. Экинчи ук акту күчү-лэ иштээр улус болгон, олардын эки колдорынан артык јөөжөзи јок, иштэнип бала барказын азраар, онын учун, эрик јокто, олар байларга иштэп кулдандырган олардын балабарказыда јокко кэзилип өзөтөн болгон. Крестьян улустын оок тэк кол-иш эдэр улустын

эдип алган нэмэлэрин садучылар, кулактар, помещиктар јэнгил баага кызып садып алар, өрө чыгарбас јанду болгон.

Буржуйлардын (байлардын) јанында болыжатар кааннын башкаруузы, чэрүзи, полициязы, жандармалары, мылгыкту үлдулү оморды корулап, јоктуларды коркудуп „түймэбэзин“—дэп, катулап туратар болгон. Россиянын јэриндэ каан бойы, онын јаан бийлэри јаан помещиктар болгон. Онын учун, омордын ары јайылары кайкамчыкту эмэс.

Рабочий улус чэрүзи јок болгон: омор бойлорына, бойынын күчүнэ ижэнгэдий, база күчү карындаштарына—јокту крестьяндарга ижэнгэн. Озодон бэри јок-ла байлар турушкан, јоктулар кулдандырарынан айрыларга күјүрэнгэн эди. Озодон бэри кулданып турган байлар јоктуларды јэнгдэп турган: јоктулар бирикпегэн тужы болгон, јоктулар эш нэмээ јэдинбэс, ош нэмээ үүрэнбэгэн учун, тын туружарга биригип болбой турган эди.

Өткөн јүс јылдын тал ортозы крээдэ, рабочий албатынын эн башкы башчызы, Германия јэриндэ, коммунистын үүрэдүчизи **Карл Маркс**, дэп кижитыбылды, онын эткэн улу јакшызы чактын-чакка ундулбас.

Карл Маркс, бойынын наајызы-ла Фридрих Энгельс дэп, база үүрэнгэн кижилэ экү, рабочий класска јэнгэр јолды эн баштап айдып бэргэн. Албатыны шинжилэп, ајыктайла Карл Маркс бу рабочий-ла капиталистардын туружып јатканы, барып түбиндэ рабочий улус јэнгэр, капиталистардын кулданар јашын чачар, онын кийнин-

дэ бош, јайым јадар комунисттың јоны болор дэп, јарт билгэн.

Маркс бойы јэр үстүниң иштээр албатынын эркин јакшызын бириктирип организовать эткэн. Онын баштаганы-ла „јэр үстүнниң рабочийлары“ бириккэн (оны „Интернационал“ дэп, база айдар), јэр үстүниң рабочийлары биригэлэ капитал-ла туружарга бэлэн болзын дэп јазаган Маркс бичигэн: „Бийлэп турган класс бу коммунистың революциязын көрзө жүрэги коркор. Пролетарийлар ол јууда тәмир кижәнинән айрылар. Јәрдин үстүн олар колго тудар. Јэр үстүниң пролетарийлары бириккләгәр!“ дэп, бичигән. Ол „Јэр үстүниң пролетарийлары бириккләгәр“—дәгән сөс Маркстан бәри коммунист партиянын әжилү-кәп сөзи (лозунг) болып калды.

Карл Маркс 1883 јылда өлди, онын үүрәдүү — марксизм—там-ла јайылып көптөди, тыгыды.

Россиянын ән башкы туружатан рабочийлардын организациязы, 45 јылдан бәри, Петроградта бүткән. Ол „Северо-русский союз рабочих“ дэп, адалган. Оны баштаган улус: столяр Степан Халтурин-ла слесарь Обнорский болгон. Ол союз туйук-ла јажынын иштәгән, олардын кичәәгәни каанды капиталистарды антарар дәгән болгон. Каанның кулдары, ол башчыларды каанын башкарууна айдын бәргән, ол организацияны чачкан, тоскырган.

Јә, рабочийдын кәрәги Россияда ол бойынча өлгөдий-бә? Фабрик, заводтор көптөгөн сайын, рабочийдын тоозы база көптөп, кижикүчүн јиир байлардын ачабы (кулданары) там тынгыган. Пигерда (база-ла јажытту-јабытту-ол

тужунда подполдодо дэп айдатан) „рабочий улусты айрар Союз“ дэп, союз бүтти, оны баштаган кижиге, орустын марксистты Владимир Ильич Ульянов-Ленин болгон. База андый Союзтар Россиянын жаан дэгэн фабриктарында, заводтарында боло берди. Онын кийиндэ, 1898 жылда, ол союзтарды „Россиянын социал-демократ рабочийдын партиязы“ болзын дэп, бириктирди. Германиядагы рабочийлардын партиязын социал-демократ дэп адалатан; россиянын партиязы онын адыла адаган учуры јэр үстүнүн рабочийга биригип, Маркстын јолынча иштээр дэгени болгон. Ол партияларды туйукла јуулуп алып бириктиргэн; кааннын башкаруузы ол јуунды билип алала оны баштаган улусты туткан, түрмэлэгэн. Онын эбэш-лэ алдында н. Ленинды арестовать эткэн болгон. Оны, ол бойынча Сибирь јаар айдаган, онон ойто 1900 жылда јанган. Јэ, кэрэк бүткэн, партияны организовать эткэн, россиянын рабочийлары кыймыктаарын нэ-дэ нэмэ токтоодып болбос аайлу боло бергэн.

Экинчи јуунда (1903 жылда) рабочийдын партиязы большевик-ла меньшевик болып бөлүнгилэди.

Эки бөлүнип алала, эки башка иштэдилэр, алды алднан. Меньшевиктардын партиязы—тудуш-ла јаистра иш иштэгэн; меньшевиктар буржуйлар-ла јуулажарынан коркуган, рабочий улустын күчинэ ижэнбэгэн, крестьяндарды бойло-рына кожо тартарынан јалтанып, оларды революция учун туружар дэп, билбэгэн, бүтпэгэн; сүрэкэй тын туружуу кэлгэн тушта Меньшевиктар јана түжүп, буржуйларга кожылып турган;

1905 жылдагы февраль айдын революциязынын кийиндэ буржуйлар башкарууды колына аларда олоор оо кожылган; 1917 жылда октябрь айда революция болордо олоор албатаа аршамык эдип удурлашкан; эмди дэзэ, меньшевиктын партиязы границанын ары жанында орустын качкындары-ла кожо Совет Россияны каргап-шилтэп жадылар.

Меньшевиктардын болышчылары база бир эс-эр дэп, партия болгон (социал-революционерлар) Эс-эрлэр база меньшевиктар-чылап, канча-канча катап албатыны помещиктардын, капиталистардын колына түжиргэн. Жуу тужында олоор каанын башкарууна болыжып, албатыны солдатка айдаткан; эс-эрдэн турган Чернов дэп, министр 1917 жылда крестьянга јэр бэрдир—бэскэ күјүрэнгэн; октябрда 1917 жылда эс-эрлэр туруп чыккан крестьяндар-ла рабочийлар-ла удурлашкан; Октябрдын революциязы өткөн кийиндэ, эс-эрлэр Совет Республикаа удурлажып жуулашкылаган, актарга болыжып орустын, журтынан ашту јэрлэрди-Сибирьди, Украинаны, Кавказты—айрарга күјүрэнгэн; эс-эрлэр јаманына чыдашпай канча кэрэктү нэмэлэрди үрэгэн: фабриктарды, заводторды, тэмир күрлэрди өртөгөн, бистин тэмир јолдорды үрэгэн, бисти токтозын, колго тушсин дэп күјүрэнгэн; байлардын уулдарын жууп јэргэ толтра бандаларды олоор эткэн; бистин башчыларыбысты: Ленинды, Троцкийды, Зиновьевты, Володарскийды өлтүрэргэ албаданглаган; Каплан дэп, эс-эр үй кижинин огы нөкөр Лениннын, төжинэ токтоогон кэрэгинде, ол иштэп болбой, жүрүми кыскарып, јада калды.

Јаңыс-ла ойгор Ленинга баштаткан большевиктын партиязы, јок-јойулардын революциязын, чикэ јолынан јаспай тудуш-ла баштап турган. Большевиктын партиязы, рабочийлардын јанбас билэрлэри бириккэн кэрэгиндэ, рабочий-ла крестьяндарды 1905 јылда революциянын јууна баштады; ол башкы јууды алдырып-та ийзэ, большевиктар, меньшевик-ла эс-эр—чилэп јалтанбады, јана баспады, карын-ла катап јуулажарга бэлэтэнди; 1914 јылда јуу болордо, большевиктар јарт сөзин айдып, ол јуу албатаа тузазы јок, байларга тузалу дэп, билдирип айдып турды; 1917 јылда революция башталарда-ла большевиктар капиталистардан фабриктарын, заводторын блаар эткэн, помещиктардын—јэрин айрар эткэн. Большевиктар кандый-ла јөөжөни, јерди көдрөзин албатаа бэрзин дэп, турушкан, база буржуйдын-меньшевиктын башкаруун, Керенский баштаган, оны јок эдэргэ албатыны революция этсин турушсын дэп, көдүргэн, рабочий-ла крестьяндар большевикка баштадып алып, јэр үстүндэ болбогон байларды, баштап јөөжөлөрин айрып алды, акту күчү-лэ јадар совет башкаруун тургузып алды; Лениннын большевик партиязы баштаганынча јэнэри көптөп там тындыды. Совет башкаруу бойынын јолындагы канча буудактарды өтти, өчтүлэрин, түрэгэнин јэнди.

Большевиктын партиязы—рабочийдын партиязы. Городтын рабочийлары, **эш нэмэзи јок**, нэ нэмэни деремнэдэги крестьяндардан артык билэр учун, олардон озо баштанган. Большевиктар тудуш-ла крестьяндарды бойына тартарга күйүрэнгэн, Ильич-та онын партиязы-да револю-

цияга күүндү крестьяндарды рабочийларга бириктирип бэктэгэн.

Ол союзты **бириктирип кэлиштиргэн** учун, бис јэнгэнибис, эмдидэ јэнгэрибис, рабочий капиталистар-ла туружары крестьяннын помещиктарла јуулашканы-ла биригэ бэргэн кэргиндэ јэнгэнибис, эмди јокту-ла орто крестьяндар бойлорынын башкаруун рабочийлар-ла кожо, олордон јөптү бэктэп јадырылар.

Шак онойып бистин партия өзип чыккан, тынган, оо коштой јок-јойудын јэнгэри тынган эди. Большевиктын партиязы Ильичтын айтканынча 7-чи јуунда (1918 јылда), социал демократ адын токтодоло **Россиянын Коммунист Партиязы (большевиктардын)** дэп адалган. Ол адалган аттын учуры, бистин коммунизм јолына кичээнип турганыбыс, база коммунист јанду јон эдэргэ турганыбыс, јарт билдирип туру.

Јэ, ол коммунист јон дэгэни нэ?

Коммунизм дэгэни нэ?

„Коммунизм“ дэгэни „Коммуна“ дэгэн сөстөн улам айдылган. Коммун-орус сөс эмэс (латин сөс). Орустап билэргэ, ол канча-канча кижиг биригэлэ кожо иштээр, тапканын тэн үлэжэр дэгэн, сөскө кэлижип јат. Бис коммунизм учун туружуп јадыбыс, ол нэ дэзэ, албаты биригип иштээ, көдрө јонго тузазы јэдэр.

1918-1920 јылдарда крестьяндар бискэ „коммуния“ јарабас дэп, айдышкан эди. Ол тушта подразверстканы омор „коммуния“ дэп, билгэн, ол тушта омордын артык аштарын блаап алатан тужы болгон.*)

Бис ондый „коммунияны“ кичээп јадыбыспа? — Јок, ондый эмэс. Айдарда, ол коммунизм дэгэни нэ болор, бистинг эдэргэ турган коммунист јон кандый аайлу болор?

Коммунист јон — канчала фабрикалар, заводтор, тэмир јолдор, јэр, айлдар—көдрөзи јондыйы болзо, јангыс кижининг колында эмэс болзо, ол болор. Ондый эжилу болзо—нэни-лэ тапса, јөөжө, фабрик, заводторго иштэп бүдүргэн товар, аш, нэ-лэ кэрэктү нэмэ—көдрөзи јоннын колында болор. Эжилу учреждениялар јонго канча кэрэк аш-курсактын, нелэ кэрэктү нэмэнинг тоозын алып турар. Кандый-ла бэлэтэгэн

*) Ондый эмэс болзо Кызыл чэрү ол тушта аштап, аттап куру калар эди, јэнип-тэ болбос эди.

нэмэни янгыс жэргэ жуур; албаты оног кэрэк нэмэзин алып турар.

Коммунист жоннын кижизи бойынын-ла билэр ижин иштээр, нэгэлэ күүнгэрзэ, нэни-лэ билэр болзо, оны иштээр. Айдарда, кандый-да кижиг бойынын күүнинчэ билэр болзо, оны иштээр; кандый-да кижиг күүнгэрип иштээр. Ондый иш тузалу болоры жарт туру.

Жайым иштээ, иш жаранар, устар көптөөр. Машина көптөгөн кийиндэ, кижинин иштэгэни эмдигизинэн чик жок өрө болор, артыкту болор. Ол тушта аштабас, түрэбэс. Кандый-да кижиг амыр жакшы жадар эби табылар. Кандый-ла кижээ тузалу нэмэнин эби табылар.

Оны кыскартып айтканы мындый: **Коммунист жоннын улустары, кандый-ла ишти билэринчэ эдэр, кэрэктү нэмэзин кэрэгинчэ алар,** дэгэн.

Коммунист жоннын ортозында албаты өрөлү төмөндү, жакшылу жаманду болбос, нэнин учун дээ, ончозы тэкши иштэнэр, кижинин күүчү-лэ тэгин жыргап жадар байларды янгыс бичиктэн көрөр, нэнин учун дээ, тэгин алднан жоожолү кижиг жок болор. Жалку кижиг база жок болор; жалку кижини оору кижиг эмдэгэн-чилэп эмдээр. Кандый-ла кижиг иштэмкэй болор. Ол иштэнгэн улус тэкши жон амыр жадарын сананар. Кандый-да кижиг бала-барказы бойы жиир курсакка санааркабас. Каргандар, кэнэгэндэр больница-ларда, богодельняларда жадар. Үй улус тээ, эрлэ-рине бийлэтпэс, база түнгэй иштэнэр нөкөр болор. Балдар ада энэзинэ бийлэтпэс: балдарды жоннын тураларына ясляларына азраар, үүрэдэр.

Коммунисттын жоны сүүмчүлү, жайым иш

эдэр; кижининг-лэ сагыжы јэдкэнчэ иштэнэр
өйи болор: нөкөрлөжип иштээр, өмөлөжип иш-
тээр. Кандый-ла тузалу нэмэлэр, машиналар
көптөөр — айдарда, јадар јадыш там-ла јэнгилип
турар.

Шак ондый болзын дэп, бис туружып јады-
быс, албаты иштэнип, акту күчү-лэ јадар јолын
бэдрэп јадыбыс.

Коммунизымга барар јол.

С.С.С.Р.-динг иштэнэр албатызы фабриктарды, заводторды, јәрди, агашты колына алды. Бис нэни-лэ этсэбис эмди бисти јигэн албатынын колына кирбэй јат. Кижі бодоордо—база нэ кэрэк? — коммунист јадынын јадар кэрэк; кандый-ла кижі канча чыдаганча иштэп, канча кэрэгин алып јүрэр кэрэк; Совет башкаруу яслялар, больницалар, балдардын тураларын, школдарды албагаа канча-ла кэрэгин эдип бэрэлэ—јаңы јадынын аайынча јадарга кэрэк дэп, бодоор. Коммунизымга барар јолдо үч јаан буудак бар. Ол буудактарды ашсабыс, бис коммунист јон боло-рыбыс. Ол кандый буудактар?

Баштапкызы—бистинг јоктуубыс. 1914—1917 јылдардагы јууга, онын кийниндэ—революцианын јуузы орто бистинг јурт үрэлэ бәрди. Фабриктар, заводтор токтооды, тэмир јолдор, күрлэр бузылды, аш-кра чачылбай калды. Онын учун, эмди-дэ албатаа тэкши јетирэр јөөжөбис јок туры.

Бис ол турэгэнибистэн ойто өрө өңдөйөри-бис-пэ?—Өңдөйөрибис. күјүрэнip турубыс. Крестьяндар тэкши көрүп туры, бис эбэштэн-дэ болзо, јылдын јылга аргаданып өрө өңдөйип јадыбыс. Озо, революция јаңы-ла болгон тушта, крестьяндар разверсткадан коркуп, бойынын курсагынала өййлөп кра салган; эмди дэзэ, көд-

рö Совет Республиканын краажы жуудын алдындагызына эбэш-лэ јэтпэй туру. Ондый кэрэкти, бис, 1922 жылдагы ачанада болгон болзо, өткөн жылда аш коомой-да бүткэн болзо, сагыжыбыска јэтибис.

Озо јэр иштээр машиналарды канчада акча бэрзэ алып болбос болгон, городтын товарлары жылыа бэргэн. Эмди дэзэ, јэр иштээр кандый-ла машиналарды советтын заводторы эдип јат; советтын фабриктары эткэн таварлар күнин-лэ көптөп, баазы јэңилип јат; тус, серенкэ, каду—ончо-ло кэрэктү нэмэлэр бистин јаңы заводтор иштэп чыгарган, советтын кайралы болды.

Городко барзан—фабриктар, заводтор. јаңы-дан иштэп јат, тэмир јолдор өйиндэ атанып өйиндэ кэлип турат,—айдары јок!—бичик билбэстэ кижн бистин өңдөйип јатканыбысты көрөр.

Бу кэрэккэ, бистин албаданганыбыс, күјү-рэнгэнибис ас. Јэ, бис нэ-лэ јөөжөбисти жуудан озогы кэминэ јэтрэ-дэ токнадып алзабыс, Россиянын канча миллион албатызына коммунист јон болорго арай болбос. **Техниканы** (машиналарды) **тыңыдар нэрэк**. Кижинин кол-ла иштээр кату ишти, машинала иштээр болып алза—нэ-лэ нэмэни көптөдө эдип, иштэп алзабыс бистин бала—баркабыс, карган-тижэндэрибис курсагы тойу, арказы бүдүн болор. Бистин тужубыста машинанын артыгы—электричестволу машина болор. Нөкөр Ленин 1921 жылда өлөр алдында, албатыга јакыганы **электрофикация этсин** дэп, јакыган, ол нэ дэзэ, кандый-ла ишти электричества-ла иштэзин дэгэн. Ол Ильичтын јакылтазын Совет башкаруу Владимир Ильичтын јөптөгөн планы-ла бүдүрүп јат. Ол план јеткил

бүткэн тушта, арык аттардын ордына ак жэргэ электричестванын салдазы жүрэр тушта, ончо фабрик, заводтордо электричествалу моторлор иштэгэн тушта, элэлектричества деремнэлэргэ тэкши жайылган тушта, көдрө СССР-дин жэри электричестванын одына жарый бэргэн тушта—кижинин ижи он салза көдүрүлэ бэрэр, ол тушта бистин эткэн нэмэбис көптөөр, албатаа тэкши жэдижэр. Ол өйи ураак эмэс артты.

Энинчи буудак. Коммунист жөн эдэргэ, бис коммунистын ижин эдип үүрэнэр кэрэк, өмөлөжип биригип алып. Нэпман-ла кулак нэнинг учун күч дэзэ, олор бойлорынын өткини-лэ акчазы-ла албатыны мэкэлэп, байып жат. Крестьян-ла рабочийлар дэзэ, биригип алала, кулактарла, садучылар-ла турушса, жадар жадынын бойлоры жазаза, ол тушта күчтү болор.

Бис биригип иштэнэргэ үүрэнэр кэрэк, оо бисти кооперация үүрэдэр.

Кооперация—өскө жэрдин сөзи; орус тилинэ болзо, биригип эдэр ишти, жаба бүдүргэн кэрэк дэп, айтканына кэлижэр. Ончобыс биригэлэ, сүрэкэй бэк кооператив этсэбис—кандыйда кулак бистин жэргэ өзип, тыгып болбос. Кооперация ажра, јэр иштээр јэр јарандыраp машиналар алдырза бистин ажыбыс јакшы бүдэр, иштээргэ јэнгил болор, көп иштэлэр. Ондый кооперативтын, биригип, өмөлөжип иштэгэн иш сүрэкэй түжүмдү болор, бистин бойбысты-да кубылтар: бисти комунистын јолынча жүрэргэ, биригип иштээргэ үүрэдэр, јаш өскүрүмди јангы јүрумгэ баштаар. Ујэнинг үјэгэ, албаты коммунист јолына баштанып, онын санаазыи сананар,

јагыс бойын кичээр эмэс, көдрө јонго, албатаа туза эдерин сананар.

Бистин кооперациябыс эм тургуза тынгы-галак; оны тагыдарга бискэ бэлэн эмэс. Јэ, эмди-дэ дэрэмнэдэги кооперативтар көптөп, өзип јат, олардын иштэри јаранып јат. Айдарда олда буудакты бис јэнгэрибис, коммунизымга барар јолдогы ол јаан ташты-да антарарыбыс. Ончо тэкши биригип, иштээр, туружар кэрэк.

Эмди бис, коммунист јоннын, чөрчөк эмэ-зин—јарт билип турубыс. Бис СССР-дин ичиндэ башкаруучы болдыбыс.

Бистин рабочий-ла крестьяннын башкаруу, билэр дэгэн албатызы-ла **элэктричестванын күүндэ јуртын байыдар јолго баштанар, база кооперациянын шылтуунда тапканын тэкши үлэжип үүрэнэр.**

Кандый-ла сагышту кижии сананза, Ильич-тын, 1920 јылда (III-чи комсомолдын с'ездында) јаспай айткан сөзи бу: „Эмди 15 јашту оок өскүрүмдэр, коммунист јон болып јадар“ дэп, јарт билэр. СССР јурттына коммунизм эдери бистин бойыбыста, бистин күүнибистэ, бистин ижибистэ. Јэ, бис иштэнэрэбис, коммунизм эдэргэ күүрэнэрибис үчүнчи буудактан јалтан-базыбыс. Ол—**бистин өскө јэрдэги өштүлэ-рибис.**

Јэр үстүнин јаан јэрлэриндэ—Америкада, Англияда, Францияда, Италия да база өскө јэр-лэрдэ—башкарууды јаан капиталистар колына тудуп јат, олардын јөөжөзин миллионнон ажра миллиард-ла тоолоп јат (миллиард—мунг милли-он). Олар јагыс **бойынын јэриндэги** рабочий-ла крестьяндарды кулданган эмэс—онон-да ажра

олордын башкаруу СССР-дэн өскө журтарга тэкши жайылган. Нэмэ билбэс албатылардын көп жанын албан-күчлэ жуулап бактырып алган. Африканын јериндэ онон јангыс-ла нэгр дэп улустар јаткан, эмди ол албатыны јерилэ Франция-ла Англия жуулайла үлэжип алган. Капиталистар Эјэн-Кыдат јериндэ јаан жуу чыгарган (Кыдаттын албатызы—үч салза бистин СССР-дин албатызынан көп) дэп, тэкши газеттэн кычырып турубис; олордын санаазы болзо, Кыдатты база бактырар күүндү. Бу, СССР-дэн башка, јэр үстүнин јаан капиталду башкарууды колготукан байлар; бистин өчтүлэрибис. Бу коммунизм јердин үстүнэ тэкши жайылбазын дэп, олор коркып туры; бактырып алган албаты база бисчилэп, бойлорын антара салар болор дэп, коркып туру; олордын бактырып алган албатызы бистин Совет Республикаа кожыла бэрбэзин дэп, СССР-дин амыр турганы, тынгыганы олорго өлүмгэ түнгэй болуп јат. Олордын коркоры јолду! Россиянын рабочий-ла крестьянын јэнгэни—јэр үстүндэ болор революциянын баштапкызы, јүк-лэ башталганы. Бу СССР-дэн улам јэр үстүнин кулдандырган рабочий-ла крестьяндар **айрылары јарт дэп, коммунизм чөрчөк эмэс дэп, капиталистар үргүлјэз бийлэп болбосдеп, билип туры.**

Бистин Октябрдагы революция болгон кийниндэ, јэр үстүндэ тэкши коммунистар түймэй бэргэн, кажы јэрлэрдэ (Венгрияда, Германияда, Италияда, Болгарияда) революциянын рабочийлары-ла крестьяндары башкарууды колдогына тударга блаашкан. Јэр үстүндэ тэкши большевиктын, коммунистын партиялары там

өзип, там тыгып јат. Онын учун, өскө јэрләрдин капиталистары бисти көрбөй турганы ол. Онын учун, олар бис-лэ јуулажарга бойлорынын салдаттарын ийип, актын чэрүүнэ акча, азык мылтык бэрип турган—јэ, уйады чыгып тэскээрлэгэн. Онын учун, олар СССР-лэ күүни кўчи јок јууктажып јат, оларго бистин ажыбыс кэрэк, бискэ дэзэ, олар мишиналар садатан кэрэк. Јэ, ондый-да болзо, өскө јэрләрдин рабoчийлары, крестьяндары—бистин ижэмчилу нөкөрлөрибис, наајыларыбыс. Оларды кулдангандар—бистин коркушту өчтүлэрибис.

Кажы јаны јэнэр? Јэр үстүн тэкши коммунизим јэнэрин, бис јарт билип турубыс. Јэ, эмди тургуза өскө јэрлэрдэ турушканча—ол тартыжу узай да бэрэрдэн магат јок. Онын учун јэнгил јэнэринэ ижэнбэй, эмди амыр тушта, бис Кызыл черүүбисти тыгыдып, СССР-ди туура каандардан јуу кэлзэ каруулаарга бэлэн турубыс.

Коммунизимды јылдырбай турган үчүнчи буудак шак ондый болгон, оны-да бис јэнгип браадыбыс, капиталистар мылтыкту салдааттарын ийбэй барды, карын СССР-ди билип, бис-лэ садыжарга јапшынып туру.

Комсомол—коммунист партия- нын болышчызы.

Коммунист партиянын кандый-ла ижинэ комсомол—онын эн башкы болышчызы. Ээ, онон кыйар учуры-да жок. Бистин рабочийлардын, крестьяндардын жаш өскүрүмдэри „чын коммунизмды токнадар“ дэп, н. Лениннын айтканынча, озор эмди ондый күч, сүрөкэй кэрэктү кэрөккө үүрэнэр кэрөк. Жаан жашту революционер улус, жаантайын жаш өскүрүмдөрдөн бойлорына болышчы бэлэтэп аларга кичэйтэн болгон. Бистин партиянын озодон бэри иштэгэн нөк. Моисеенко дэп, карган обөгөн, жаш уулдар озо коркушту кату кэрөккө болышканын куучындаган. Атту чуулу Морозовтын стачказы (түймээн) тушта (1885 жылда) жаш уулдар, арестан-да корукпай, фабрикадагы отторды ончозын өчүрүп ийгэн, онон улам түймээн (забас-товка) башталган. Нэдэн-дэ жалтанбас уулчактардын кирбэс јэри јок болгон, арестованный улустарды чыгарып, кайда чэрү кэлип јатканын эндэтпэй айдып турглаган. Бистин көдрө россиянын старостазы нөк Калинин 16 жашту уулчак тужунда революциянын түймэнинэ кожылган эди. Революционерлар жаш уулдарды кожо иштетпэгэн болзо, бис эмди билэр шыранкай башчылар јок отурар эдибис.

Октябрда нэмэ ангданган кийиндэ, тэкши

јэнгэн кийиндэ, бистин партия **албатынын** **јаш өскүрумн** революция јолына баштап көндүкти. Озо полицейскайларлу тушта, партия иштэп болбой турган; ол тушта партияга рабочийлардын билэр-лэ дэгэн, јалтанбас јаш уулдары, партиянын јажытту организацияларына кожылатан болгон. Башкаруу бистин колго киргэн кийиндэ, партия бойынын кэрэгин бойынын јаш өскүрүмдеринэ илэ јарт јарлаар болгон, айдарда, рабочийлардын, крестьяндардын оок өскүрүмдэри коммунист партиянын маанызына көптөп јуула бәрди. Эмди јаш өскүрүмннн көп көп јаны комсомол јанында болды. Рабочий улустын јаш өскүрүмдэри, адалары, энэлэринэн көрүжип калган учун, крестьянын оок өскүрүминэн, билэри артык туру. Городтордогы Комсомол јаан организациялар болып тыныды, күнүн—күнгэ олардын ижи јаранып јат.

Дэрэмнэдэги јаш өскүрүмдэр база озодон бэри революциянын кэрэгинэ болыжып турган. 200-тэн ары јанында јылдарда бистин крестьяндарыбыстын ортозынан түймээн (бунт) чыккан. Крестьяндар помещиктарга, кааннын бийлэринэ кыйнадала, јадар јадыны, јүрүми тон өткрө кату болып кэлгэндэ, кажы бирдэ помещиктардын айлы-јуртына от тудуп туратан, токпоктоп, бууп түймэйтэн болгон, „түймээнди токнадарга“ кэлгэн чэрүлэргэ кырдырып јадатан болгон. Крестьяндардын балдары нэмэдэн јалтанбас јаш уулдары јаантайын кожо түймэйтэн болгон.

Крестьяндардын јаш өскүрүмдэри 1917 жылдагы революция орто бискэ јаан болыш этти. Озогы каанын чэрүүндэ көдрөзи-лэ крестьян-

Комсомоядордын алднан организация болып турганы, јоннын ижинэ үүрэнэр школ болып јат. Комсомолдор бойлоры алднан ячейкаларына бюро тудат, база губердэ, уездтэ, центр-да јаан төстү организациялу турат, ол комитеттарында бойлоры иштэйт, бойлорынын организацияларын башкарат, база партияга кирбэгэн јаш өскүрүмдәрдин ортозына иштэйт. Онойып иштэгэнинэ олар сүрэкэй таскап, олардын ижи јоннын-да ижинэ, партияга-да сүрэкэй тузалу болот.—Сен, деремнедэги ячейканын члены болзон, ижинди јакшы бүдүрүп турган болзон—айдарда, сэн, сельсоветтын председатели-да болорын, комитет взаимопощка-да турарын, партиянын ячейказына, эмэзэ кооперация-да јарап турарын. Сэн комсомол ячейказында нэдэ ишкэ үүрэнип болбогон болзон-өскө-дэ јэрлэргэ, јартла, јарабас, ижемчизи јок кизи болорын

Ондый шүүлтэ бар учун, комсомол партиядан башка алднан туруп јатканы ол. Јэ, онын нэле ижи ончозы партиядан јакылталу, јөптү, оо билдирип, ижин тэкши көргүзип јөптөдип јат. Эркин дэгэн комсомолдорды партиянын членине јарагадый болзо,-озолоп партияга кандидат эдэлэ, онын кийнинде партиянын члени эдэр Айдарда оны комсомолдон чыгарып јаткан эмес карын, бис комсомолдорго јаш партийный уулдар болышсын, тузазы јэтсин дэп, јадыбыс.

Айдарда, јагыс-ла коммунист партиянын болышчызы-ла эмэс; комсомол-канча јүс мун, партияцтар өзөтөн јалан; **комсомол партиянын ордын бүдүрүп јат.**

Комсомолдын табылганы.

Комсомолдын бүдүрэр кэрэгин јарт билер кэрэгиндэ, бис озолоп комсомол кайдан табылганын, өскөнин, тынгыганын јарт билип аламы.

1917 жылдан озо, Россия јэриндэ партиядан башка, алдан иштэп турар комсомолдын организациязы јок болгон дэп, бис бай алдында билгэнибис. Кандый-ла јаш рабочий, революциянын түймээнинэ кожылар күүни кэлгэндэ, кожылып алала јаан нөкөрлөр-лэ кожо тартыжа бэрэтен. Ол тужунда туружары сүрэкэй күч болгон, јаан бириккэн организациялардан јаштарын айрып алдан иштэдэр арга јок болгон.

1917 жылда, каанын Башкаруун ангара салган кийинде, эн баштапкы јаш өскүрүмдэрдin Союзтары бүтти. Петроградтын, Москванын, база өскө јаан городтордын рабочий улустын јаш өскүрүмдэри, фабрик-заводтордын ээлэри-лэ, туружарга, база үүрэнэргэ бириккилэп организациялар этти. Ол организациялар, рабочийдын јаш өскүрүмдэринин союзы большевиктын партиязына кожылала, Октябрдын улу революциязын эдэргэ болыжып бэлэтэнди. Нэмэ ангданар тушта јаш өскүрүмдэр тудуш-ла кожо турушты.

Ол түймээндэ кожо жүргэн Москванын бир үй кижизи онын учурын мыйдый дэп, куучындаган.

„Пулеметтын табыжы жызырап турды. Эш нэмэ көрүнбес карагуй түн. Жуудын ортозына жүрүп тил алыжар кижикэрэк. Кэм барар? Жаш улус эмэй база. Актардын ортозыла өдөлө, сүрэкэй кэрэктү бичикти, озор жетирбээ кэм жетирзин. Бир жерден бир жерге, жан жуудын өзөгинде, мөндүрдий октордын ортозынан өдип — жаштардын Союзынын члендери жүгүрүжип тургады. Бир кичинек коркыганы-да, бир кичинек жалтанганы-да чырайларынан көрүнбөй турган“.

„Женер, эмээ өлөр“, деп, — жаш жуучылдардын, кату сананган санаазы“.

Түймээн чыгардын алдында нөкөр Ленин большевик партиялардын башчыларына, **жаш өскүрүмдөрдөн** ижемчилү отрядтар бэлэтеп алзын деп, жакып бичиген, „олорды кандый-ла жерге кэрэктү тушта ийип турарга, бэлэн болор“ деп айтканы жаспады. Рабочийдын жаш өскүрүмдери жуу тужында жалтанбас, алдында жүрөрин Ильич жарт көргөн.

Ол тушта, крестьянын жаш өскүрүмдери, жууда, армияда эмээ айлдарында жүргөндери, азындагы офицер бийлерин чыгарып, помещиктарды айлы журтынан чыгара сүрүп, кааннын башкаруун, бийлерин тоскырып турган. Же, одный-да болзо, 1917 жылдагы октябрдын революциясынан озо, крестьячнын жаш өскүрүмдери бириккен организация жок болгон эди.

Октябрдын кийинде жаш улустын Союзтары там-ла өсти, көптөди. Городтордо озор военный кэрэкке үүрэнди, база үүрэнэр жанын кичээди. Түймээн чыга бэргөндө союзтын члендери кызыл гвардия кожылып, революцияны коорулап турар болды. Дэрэмнэлөрдө эн башкы.

союзтын органнзациялары табылып кэлди, јә, олар башчызы јок, јөөжөзи, көндүкпэгән уйан жүргиләди, јаан саадабай чачла бәрээчи болды.

1918 жылдын учы јаар, Москва-ла Ленинград-тын союзтары кичээгәнинән улам, Москвада **ән башкы көдрө Россиянын рабочий-ла крестьяннын јаш өскүрүмдәринин јууны болды.** Ол јуунга организациялардын члендәри 2 .000 јаш өскүрүмдәрдән кэлди—ол ән башкы комсомолдын члендәри болды. Башка јуун јан-ыс Россиянын Коммунист Союз әдәр дәп, тургусты. Союзты—коммунистын дәп, адаганынан, рабочий-ла крестьяндардын оок өскүрүмдәри большевик — коммунистарды ээчип, олардын коммунизым тургузар кәрәгинә болыжарга турганы јарт танылды. Ол јуун Центральный Комитет тутты, Союзтын кандый-ла кәрәгин башкарып, баштап турар. Ол тұжында Союзты партиядан башка турар әдип јбптөди нәнин учун дәзә, партиядә нәмәни биләр улус турып јат; јаан улустын союзы дәзә, калын јоннын организациязы болып, јоктулардын, рабочийлардын, крестьяндардын јаш өскүрүмдәрин баштап турар кәрәк; олардын коммунист јолына үүрәдәр кәрәктү болгон

Ол с'ездка јуулган представительдар н. Ленинга барып жүргән. Ол олардон јаш өскүрүмдәрдин жүрүмин сурап угала, мынайып иштәзин дәп, јөп бәргән. Бистин союзыбыс Ильичтын јакылтазынча баштап иштәгән әди; Ильичтын маанызы Союзтын үстүндә јайылып туры, әмди Союз өсти тыгыды.

Бистин союзыбыс Октябрдын революциязы тушта, јуудын, калаптын ортозынан бүтти;

ол ижин коммунист партияга баштадып иштэди,
база партиянын атту-чулу башчызынын нök.
Лениннын jakылтазынча иштэди,—онын учун ол
сүрэкэй өскөлөн болып жаранып туры.

Јууга таскаганы.

Комсомол баштап табылган жылдарда сүрэкэй кату јуулу жылдар болгон. Капиталистар-ла помещиктар азий офицерлардын, юнкерлардан, нэмэ билбэс казактардан, крестьяндардан албадап актын чэрүлэрин куруган. Колчак Сибирдин јэрин јуулаайрда, Каледин, Алексеев, Деникин, Дон-ла Украйнаны јуулаган, Юденич Питерды кыстаган. Олорго өскө каандар болышкан—французтар, англичандар, немецтөр, япондар. Кодра јурттарда бандиттар толгон, албаты-јонды чачарга күйирэнгэн. Шак ондый кату јуулу жылдар орто јаш өскү рүмдэрдинг организациязы јууга таскаган. Ол тужунда ячейканын јакшы дэгэн улустарын јууга бэрбэгэн организация јок болгон, кажы союзтар дэзэ, көдрө организациязы-ла јуулажарго фронтка барглаган эди. Комсомолдар алднанг отрядтар бүдүрүп турган, Уралдан комсомолдары, комсомолдын комитеди бойы күүнилэ јууга барзын дэп, јарлаарда, үч-лэ күндэ алднанг јүс кижининг отрядын јууйла бардлаган. (1918 јылда мартайда). Онон озо Питерда комсомолдын отряды бүткэн, Одессада красноармейская дружина болгон, онон-да өскө көп болгон. Киевтын комсомолдорынын, зеленайдын бандазыла, Киевтын јанында Триполье деп, деремнее јуулашканы сүрекей кату болгон. Баштап бистинг улус Зеленайдын чэрүүн Трипольядан сүруп салган. Ол деремнээ конорго токтоогон.

Түндэ бандиттар уйкуда јаткан красноармеецтарды јуулаган, түрүлэрин олјологон. Јүскэ јуук комсомолдорды тудуп алган (эки—јангыс-ла кижичи качкан) өскөлөрин көдрөзин сүрэкэй кыйнап өлтүргән. Јэ, бандиттардың коркушту кыйынынан комсомолдор эбэштэ јалтанбады; качанда болзо коммунист јәнэр, олардың кыйнадыч өлгөни тэгин болбос дэп, каргап шилтэп јадып өлгүлэди.

Комсомолдың экинчи јууны 1920 јылдың учунда болгон, ол јуун комсомолдордың үч үлүдин бир үлүзин јууга. фронтко алар эткән. Јууга дэзэ, мылтык-ла тудунары көдрөзи барган болгон. Фронттың јанындагы ячейкалар көдрөзи кыстарынан јара армияның ижин иштэшкән.

Крестьяндар актарболгон помещиктарга кыстадала рабочийларга кожылган. Деремнэдэги комсомолдың ячейкалары организоватся эткән-ле бойынча эркин јакшы дэгән члендэрин талдап јууга атандырып турган. Бистинг комсомолдор јакка јуртарга—Сибирдэ, Украйнада, Крымда сүрэкэй тартышкан, одно актар сүрэкэй көп болгон. Ондогы комсомолдордың јүрүми јажытту болгон; офицерлэргэ сүрэкэй кыстадала комсомолдор туга, тайкаа јажынатан болгон. Оной-ып јажынып јүүгән кызыл партизандар актардың оок-тээк отрядтарын јуулап, азык, мылтыктарын блаап, күрлэрин оодып-нэлэ аршамык эдин туратан.. Украина јэриндэги комсомолдың музеиндэ мылтыктардың кэскән бөксөлөри (ортозынан кэзип койгон мылтыктар) эмди-дэ бар, оның үстүнэ „коммунизм учун өлгөнчө туружар,, дэгән сөстөр бар. Ол мылтыктың бөксөлөри революция тужунда комсомолго тузалу болгон эди.

Деремнэнийн Комсомолы Советтыг ижин база тунгэй бүдүрэр учурлу болгон. Комсомолдор ол тушта Советтыг башкарууна болыш эдип, подразверстка жууган, тонолгонды, аракы азарды токтоодорына болышкан, деремнэдэги революция жанды тогнаадарга болышкан.

Комсомол революзиянын жуу орто шак онойып таскаган. Комсомол коммунистын маанызы өрө көдүрүлэринэ онойып болышкан. Онойып жууга таскаган бистин союзы тыгыдып, жангактабас эткэн; јаш улустын ижэмчилү дэгэни, революцияга кару дэгэндэри, кату-калапту жууга кожо турган рабочий-ла крестьяндардын јакшылары бистин союзда артты. Ондый-да болзо, тоозы астабады. Комсомолдын эн башкы жууны өткөн кийиндэ, революцияга карузыган јаш өскүрүмдэр, нэдэн-дэ јалтанбай, комсомолго көс јаш јок кирглэди. Эн башкы РКСМ-нин жууны тужында комсомолдын тоозызы 22,000 член болгон, экинчи жуунга члендэрдин тоозы 96,000 јэткэн, јыл өткөн кийиндэ, үчүнчи жуунга члендэрдин тоозы 400,000! болды.

Јуудын кийниндэ токнаганы.

1920 жылдын учы јаар Совет башкаруу актардын чэрүлэрин басты Јурт эбэштэн токнай бэрди. Јуудан божойло токнаганы түймээндү болды: крестьяндар аштын разверстказын бэрбэй мойноды, бандиттар көптөйлө деремнэдэги ишкэ аршамык эдип турды. Городтордын-да јадыны коомой болгон: одын јок, курсак јок, иш јок болгон, рабочийлар аш јок, одын јок отурган. Нөкөр Ленинның айтканынча, X-чы партияның јууны продрозверстканы токтоодоло продовольственный налог эдэр дэп, тургусты. Ол кылык крестьяндарга јарады, оның кийиндэ эбэштэн мал-аш јарандылар ишти баштады.

Ол нэ нэмэ собырылып турар тушта комсомолдын-да јадыны коомой болгон. Эжилү төстү ижи токтогон—јуу кэрэгиндэги ижи,—јаңы ишкэ комсомол көндүкпэгэн болгон. 1920 жылда Комсомолдын III-чи јуунында, нэ-лэ нэмэ үүрэнэрин кичээр этти. Ончо организацияларда полит бичиктин кружкторы бүтти, јэ ол кружоттор чачылып турды: комсомол кандый-да үүрэдүгэ таскагал тужы болгон. Јаңы мал-аштын политиказын јарлаарда кэрэк там үрэлди. Совет башкаруу заводтордын јаандарын, јакшызын артырып алала, оо рабочийлардын эркин артыктарын талдап артырган; рабочийлардын таскабаган јаштары иш јок отура бэргэн. Айдарда комсомолдын тоозы, рабочий јанынан, там

астай бэргэн. Доннын, бир јакшы дэгэн комсомолдын организациязынын тал ортозы астады; өскөдө јаан организациялар тал ортодон төмөндөди. Деремнэлэрдин ячейкалары баштаар улустары јок болып, база чачылып турды.

Союзтын ондый ооруу эбэштэн јазылды. РЛКСМ-нин IV-чы јууны (1921 јылда) рабочий-дын јаш өскүрүминин јүрүмин јарандыраp дэп, постановление тургусты; јаш улусты иштэп јаткан јэриинг чыгарбас эдип туружар дэшти. Бистинг онойып кичээгэнибистэн улам, рабочийлар-дын јаш өскүрүмдэри, комсомол болыжып туру дэп, билди: союзка бүдэ бэрди; онынг организациялары катап ойто астагандары толо бэрди; РЛКСМ эбэштэн рабочийлардын өзөгi болды.

Ол-ла IV-чи јуунда комсомолды нэ-лэ нэмэ үүрэнэрин тыгыда кичээр эдип јөптөшти. Бир эбэштэн союзтын клубтары тынданды, кружоктор, бичик кычыраp туралар эбэштэн иштээр болды. Деремнэнин организациялары база үүрэнэ бэрди.

Грушан дэп деремнэнин, Могилевской уезд, Подольской губэрдэ, деремнэнин ячейказынын тэмдэктү күнүн бичип турган бичигинин үзүги бу.—„13/III КСМ-нин јуунында февральда болгон революциянын учурын айтканын уктубыс. 14/III. К. Маркстын јүрүмин уктубыс. Парижтын Коммуназы күндэ митинг эдэр дэп, јөп будурдибис, ончобыс бэлэтенип алар болдыбыс. 17/III. Түштэ допризывниктар-ла кожо Красный Армиянын учурун угуштыбыс. Стенээ илэр газеттын экинчи номерын чийдибис. 18/III. (Парижтын Коммуназынын] күпи) Уездкомнан бир нөкөр кэлдик Митинг 4 часка јэтрэ турды. 8

КСМ-нин члендэри база бир беспартийный кижикучын айтты. 150 допризывниктар (18 жаштуулар салдаатка баратан) 40 крестьян база 50 балдар жуулды. Стенгазеттын [экинчи номерын учунда кычырдыбыс. 25/III. Церквенин жаны орто жаң блааш кучын болды. Округтын курс—жуунына дегегаттар тутубыс, база Каменецтын партшколына курсантар чыгардыбыс? Жэ, ол жакшыла КСМ-нин ячейказынын деремнедеги члени чийгэн бичиктин учы-куйуу туру, деремнедеги ячейкалар нэлэ үүрэдэгэ таскап жатканы билдирип туру, билгэнин тургузала ойто крестьяндарга айдып турганы билдирип жат!

Комсомол өндөйө бэрди. Рабочийлардын ортозы тыгыды, организациялар катап өсти, амыр жадардагы ижин иштэди. Ол кандый иш?

Комсомол-коммунизманын школы.

Комсомолдын јуу јокто, амыр тушта иштээр ижи, јурттын јадынынын аайынча база революциянын төстү ижинэн билдирип башкарылды. Кааннын јуузы-ла революциянын түймээни орто јурт сүрэкэй туреп калды. Айдарда революциянын төстү ижи, албатынын мал-ажын токнадары көдүрәри болгон. Онын учун **комсомолдын эн башка ижи-Совет башкарууна малаш нэрЭгин көдүрәргэ болыжары** болгон.

Јә, комсомолдор- эш нэмээ үүрәнбэгән јаш өскүрүмдәр болды. Мал аш башкарап кэрәккә таскаамыр, биләр улус тутак болгон. Айдарда, **экинчи нэрәги-үүрәнәри, нә нэмээ таскайла улу нэрәккә тузазын јәтирәри бологон.**

Комсомол нэгә үүрәнәр учурлу? Ол суракка каруун нөкөр Ленин айткан. Ол комсомолдын III-чи јуун орто јаан куучын айткан: „Слер коммунистын јонын бүдүрәр учурлу. Иштин башказынын көп јаны бүдип калган әмтир. Озогызы, одылды оодылар учурлу нәмә болгон; ол әмди јәмирик тура ошкош болды, јәмирәри јолду еди. Онын турган јәри аруланды, онын ордына јаш коммунистар коммунистын јонын токнадар учурлу

Слердин алдыгарда нәлә нәмәни јазаар, токнадар иш туру, слер нәлә нәмәни тәкши би-

лип тасказагар, коммунизмды ижигэргэ кэлиштирип баштанзагар, ол кэрэкти бүдүрэригэр" дэгэн.

Бистин ижибисти баштаар, көндүктирэр кэрэктэр кандый аайлу болор? Нэдэн-де озо бистин билэр нэмэбис, озогы кижиге кулданар јон нэнинг учун чачылган, јаңы коммунисттын јонын канайта бүдүрэрин оны јонго канайта јууктадарын јарт билип аларга кэрэк. Ондый үүрэдүди **јон ортозындагы үүрэдү** дэп, айдар. Јон ортозындагы үүрэдүдин эн башкызын **политиканын үүрэдүү** дэп, айдар (политиканын дэгэни јоннын дэгэн сөс). Бистин политүүрэдүдин төзи Карл Маркс-ла Вл. Ильич Ленинын үүрэдүүнэн төзөлгөн. Марксисттын үүрэдүүн Ленин шинжилэп, јарандырган кэрэгиндэ, ол үүрэдүди ленинизм дэп айдар. Нөк. Ленин канча јылдын туркунуна албаты јонды шинжилэп јадынын јарт билип алган; Маркстын үүрэдүүн көндү түрүп тэрэнжиткэн. Коммүнисттын ученый кижизи эмэс болзо Владимир Ильич революция кэрэгин ол крээлү башкарып болбос еди. Бир-дэ лениннын комсомолы, лениннын төстү үүрэдүүнэ үүрэнбээ, бойынын дэрэмнэзинэ эмээзэ уездына ленинчылап иштэп болбос. Бис онын учун политүүрэдүди, эн башкы үүрэдүгэ бодоп турубыс, оны өткөн кийиндэ комсомол коммунистын јаан үүрэдүүн баштаар учурлу.

Јон ортозындагы үүрэдүдэн башка комсомол кандый-ла кэрэкти будурэргэ таскаар, онын кийинде тузалу таскамыр болорго кэрэк дэп, бис байагы тушта айткан эдибис. Ондый кэрэктинг учурын бискэ Владимир Ильич (ол-ок куучында) мынайып айдып бәрди: „Бистин алдыбы-

ста кодро јурттын мал-ажын көдүрэр кэрэк туру, јэр иштээрин, товар эдэрип эмдиги үүрэдүгэ кэлиштирип иштээри кэрэк болды, ол иштин јаранары үүрэдүдэ, таскамырында, элэктричества болды.

Бичик билбэс кижилэ электрофикация эдэринэ јууктабас дэп, слер билип туругар, јангыс бичик билэри ол кэрэккэ ас болор. Бу кэрэктэ элэктричества бар дэп, билгэнинэн-лэ болор эмэс; оны јэр иштээринэ завод-фабриктарга билип кэлиштэрэр кэрэк. Ондый кэрэккэ үүрэнэр кэрэк, јангы озуп јаткан јаш өскүрүмдэрдиле үүрэдэр кэрэк, акту күчүлэ јаткан албатынын оок өскүрүмдэри үүрэнзин дэгэн.

Онын учун, бистин јэрибис агрономдор, инженерлар, техниктар бэрэр кэрэк, јэр иштээр, завод-фабриктын ижинэ үүрэнгэн улус кэрэк. Ильичтын ол јакылтазын комсомол канайта бүдүрүп јат?

Јаан фабриктарда, заводтордо, комсомол Народный Комиссариат-Просвещения-ла кожо **фабрик-заводтын үүрэдүүнин школдорын** эдэт (фабзавуч дэп, кыскартып айдар). Ол школдордо рабочийлардын јаш уулдары фабрик-заводтын ижинэ үүрэнип јат; јон ортозындагы ишкэ база кожо үүрэнэр. „Деремнэ јэрлэрдэ крестьяндардын јаш, өскүрүмдэри үүрэнэр школдор эдиле јат, ол школдорго бичиккэ, кооперитив кэрэгинэ, культурный хозяйства кэрэгинэ үүрэдиле јат. Онон өско бистэ техникум дэп, кандый-ла ууска үүрэдэр јаан үүрэдүлэр бар, оноор комсомолдары кандый-ла јүзүн ууска үүрэдэргэ ийиле јат. Бистин сельскохозяйстванның Академиязы

(Тимерязевтын) бар, ондо канча јүс комсомолдор үүрәнип јат.

Јә, јангыс-ла школдар-ла раак јәр албас! Бистинг эм тургуза јоктуубыс көп, ончо јаш өскүрумдәрди үүрәдип чыгарарга школдор әдип болбосыбыс. Онынг учун кожи-ла деремнәнин КСМ-нинг ячейкалары сельско-хозяйстванын кружоктарын әдәр кәрәк, ол кружоктор школдын ордына тонг калды ондо үүрәнәр үүрәдүдинг бир кәзигинәдә болзо үүрәдип турзын, кәрәгин бойынын алдына билгәдий болзын.

Эм тургуза политүүрәдүди бис сүрәкәй јакшы көндүктирдибис. 1924 јылдын учу јаар канча јүс комсомолдын клубтары, политкружокторы бар болды. Городтордо комсомолдорынг үүрәдүү деремнәдәги үүрәдүдән артык учун, ондо јылдын сайын комсомолдын политүүрәдүүгә таскаганыи көрүп турубыс. Комсомолдордын үүрәнгәндәрин уч јузун әдип бөлүп јат. Кандый-ла группа (бөлук) алдынан бойынын политкружокторына јылды чыгара иштәйт. Комсомол јылдын сайын үүрәнәри буудырбай база бир бөлүк јаар кәлгәдий болор кәрәк.

Деремне јәрдә, кижизи ас, јөөжөзи јок, ячейкалар оок учун—көдрө ячейка јаба политүүрәдүгә үүрәнәт.

Коммунист болорына јангыс-ла үүрәдү болзо, болор-ба? Јок, болбос. Владимир Ильич, онынг учурын, комсомолдорго РКСМ-нинг II-чи јууны орто мынайып айткан: „Коммунизымга үүрәнәри јангысла коммунисттын книжкалары-ла бичиктәрин кычырганынан-ла боло бәрәтән болзо, бичик кычырар мактанчыктар көптөр әди. Ондый улус бискә тудуш-ла аршамык

эдэр эди; онойып јангыс-ла бичиктэн үүрәнип алган улус, ол кычырганын кәлиштирип бириктирип болбой, коммунизмга кәрәктү јолына баштанбас эди. **Иш јон болзо, турушпазанын коммунизмы эш нәмәэ турбас**“ дегән.

Айдарда, комсомолдың үчүнчи кәрәги— јон ортозындагы иш, база туружары. Комсомол канайта иштээр?

Коммунист партия-ла кожо јонго тузалу кәрәктәр бүдүрзә јараары јарт. Комсомол кәмлә туружар?—Рабочийларла, јокту крестьяндарла кожо кулактарла нәпмандар-ла (сәдучылар-ла), албатының эш нәмә билбәзи-лә коомой јөптөш-лә туружар.

Биләргә јакшы болзын бир канча тәмдәктәп айдыжалык.—Першутино дәп, деремнәдә (Клинской уездта, Москваның губериндә) электричества эдәр әрмәк болды. Ондый кәрәккә өрөкө сайын бәш солковой, дон акча төлөйтөн боло бәрәрдә, крестьяндар мойноды. РЛКСМ-ниң ячейказы 100 өрөкө јурттың 40 өрөкөзин јөпкө кийдирип алган, акказын озор төлөгөн кийиндә—осколоридә јөптөнгөн. Электричествованың столмолорын (тоормошторын) тартар тушта, ячейка озолоп бойы тарткан. Ончо кәрәк јакшы болып бүдүп кәләрдә, јаскы јаан суу электричествованың туразын агыза бәргән. (1924 јылда). Кулактар Совет башкарууды јамандап калактап чыккан: ол ончо нәмәә буруулу дәп турган. Айдарда ячейка ол электростанцияны әткән инженерларды јарга туткан, электростанцияны катап тургуссын дәп, сурак әткән. Перушино, бойының комсомол ячейказының шылтуунда удабас, јаркынду электричествовалу

болор, кулактар, стйгакчылар карагуй јәр бэдрэп кармадаар.

Онон өскө бир тэмдэк-комсомолды өлтүргэни. Павлуша Каминский дэп, комсомол Горко-Павловской мануфактуранын комсомол ячейказынын секретари болгон (Иваново-Вознесенской гуаэрдэ) ол мануфактуранын директоры баштаган улус үүданганын тапкан. Каминский, олондон эбэштэ јалтанбай, кандый кыйалынан корукпай јаргылашкан. Јалтанбас комсомолго бастыларына јэдэрдэ, јарамастан јалтанбас уурчылар Каменскайды өлтүрүп салды. Ячейка РКСМ ол кэрэкти сүрэкэй кичээп кодорордо, өлтүргэн улус тутуруп бурузына јаргылатты.

Шак онойып 1922 јылда бистин кара сагышту өчтүлэрибис бир јакшы уулыбысты базып салган. Онон өскө, рабочийлардын, сельскийлардын бичик чийэчи (корреспонденттар) өчтөдип өлтүркэни канча! Бистин өчтүлэрибис эмди-дэ көп, эмди-дэ үрэни онын үзүлгэлэк, ол өчтүлэр-лэ туружып бистин јаш коммунистарыбыс өзөр учурлу.

Бистин союз—коммунизманын школазы. Јэ, ол школдан башка, досколу, остолду күнүн кычырар бичиктү школ эмэс. Комсомол бойынын үүрэнчиктэрин очтулэрибис-лэ туружарга, јангы јүрүм токнадарына үүрэдип јат. **Нэдэн дэ јанбай туружарына, јангы јүрүмди бүдүрэринэ, Комсомол коммунизым үүрэдүүн тѳзинэн бэри үүрэнэт.**

Комсомол Ленинный дэп, нэ- ний учун адалган.

Ондый кэрэктэрди комсомол канайта бү-
дүрди?—Комсомолдың V жууны болор алдында
комсомолдың организациялары јэтрэ-лэ тыгып
кэлгэн (1922 жылдың учы јаар).— V-чи жууның
алдында члендэрдин тоозы эбэш астай бэргэн
эди-андый-да болзо, союзтын ижи, јэрдин сай-
ын үүрэдүү тыгып јарана бэргэн эди. V-чи жу-
уннан VI-чи жуунның ортозында Союз сүрэкэй
јакшы иш бүдүрди. Члендэрдин тоозы үч салза
көптөди 236 мун улус 840 мунга јетти. Рабочий-
дың озогиндэги ячейкалар тыгып чыкты; V-чи
жуунга рабочийдан киргэн члендэрдин тоозы
көдрө комсомолдың члениниң төртинчи үлүзи-
нэ јетти (28,2%), VI-чи жуунга дэзэ, рабочийлар-
дың члендэри тал-ортозына жууктай бэрди (41,7%).
Эмди комсомолдың талортозы крестьяндар бол-
ды, он үлүдин бир үлүзинэн төмөн—интеллигент
(бичикчи улус) служащийлар болып јат (9%).

Бистин союзы рабочийлардың оок өскү-
рүмдэри онойып өскүргэнинэн, рабочийлар би-
сти таштабай турган дэп, билип турубыс, ойто
комсомолына кэлип кожылды дэп, кожларда-да
революция тужундагызындагынан көптөп алып
кожылды дэп, көрүп турубыс. Кайкаары јок.
Комсомолдың кичээнип иштэгэн кэрэгиндэ,
олордың сүрэкэй кичээгэнининг учун рабочий-

дын јаш өскүрүминин жүрүми јаранды. Олордын иштэгән јалы оро көдүрүлди. Кандый фабрик-заводторго јаш өскүрүмдерди бәктәштиргән иш база сүрәкәй эптү болды. 1922 јылдын јазында завод-фабриктарда 170 мунг рабочийлардын оок-өскүрүмдери иштәп турган, 1923 јылдын күзиндә олордын тоозы 190 мунга јәткән. Фабрик-заводтордын школдорындагы үүрәнип турган оок өскүрүм рабочийлардын тоозы 65 мунга јәтти, онын үч үлүзи комсомолго члендәр болгон.

Бистинг деремнәдәги ячейкаларыбыс сүрәкәй өсти, онын өскөнин тоолоп-та болбоско јуук болды, көдрө СССР-динг деремнәләриндә канча-канча мунг бойлоры санаазы-ла бүткән группалар бар, әм тургуза олорды јөптөгөлөк комсомол әдип.

Онон өскө бир јаан организация бүтти-јаш пионерлар. Јаш пионер—крестьян-ла рабочийлардын балдары, олорды комсомолдор јаштан тургуза коммунист болорго үүрәдип, бириктирип јат. Комсомолдор бойлорынын ортозынан партияга члендәр бәләтэгән-чиләп, јаш баалдар бойлорынан комсомолдор әдип јат. VI-чи јуун түшта бистинг јаш балдардын коммунист группалар 3.000 болгон, оо киргән члендәрдинг тоозы 250.000 кижидән ашкан.

1924 јылдын јайында комсомолдын армиязы ондый болды, олор сүрәкәй кичәәнип иштәнди, үүрәнди. Лениннын кычыруула үүрәнгәни ајыкту јакшы болды. Лениннын кычыруу дәп, бис нөкөр Ленин өлгөн кийиндә, рабочийдын оок өскүрүмдери комсомолго киргәнин айдып јадыбыс, бистинг башчыбыс өлөрдө, бис анкабыс аспай, карын-да ончо јок-јойуды бириктирип, Ильичтын јакылтазын јаш өскүрүмдәр там ки-

чээп тыгытты дэп, көрүп турубыс. Лениннын кычыруу-ла союзка 180,000 жаш рабочийлар кирди, олардын ончозы VI-чы жуунанг озо кэрэктү кружоктордорды үүрэнип чыкты, лениннын партиязы-ла комсомолынын кандый-ла иштээр тос кэрэктэрин билип алдылар. Ленин жада калган кийиндэги комсомолдын VI-чы жууны эн башкы жуун болгон. Бистин башчыбыс, бойынын жаш үүрэнчиктэрининг организациязы ол крээлү сүрэкэй жаанаган, жаранганын көрбөй калды. Жэ, Лениннын адын ончозы тэкши адап турды, ол жууннын члендэрининг санаазы болзо, Ленинчылап иштэп, онойып туружып, Лениннын баштаганын учуна чыгара бүдүрэр дэгэн санаалу болгон; аланзыйтаны жок, ончо комсомолдордын санаазы база ондый болгон.

Комсомол Лениннын жакылтазыла жаспай иштээр дэп, жуун ижэнэлэ-бистин союзты **Россиянын Леиннын Коммунист жаш улустын Союзы**, (орустап—Российский Ленинский Коммунистический Союз Молодежи) дэп адалган.

„Мактанып эмэс, эркин жакшы отты жүрэргэ эмэс, улу жаан кижининг жогына-да аданган эмэс ибис“ дэп,—жууннын, комсомолдорла, көдрө рабочий крестьяндарга чыгарган манифест бичигиндэ айдылган.—„Жок, ол атты бис, СССР-дин ичиндэ журтаган канча жүзүн аймакту албатынын, акту күчилэ жаткан жаш өскүрүмдэри, бойынын башчызы-ла—Жаш улустын Коммунист Союзы-ла кожо, жагыс санаалу болып, жангактабай, жалтанбай ленинчылап жүрэргэ, иштээргэ, туружарга, Ильичтын жакылтазын жаспай бүдүрэргэ үүрэнзин дэп, аданганыбыс“.

Ол-ла жууннын кубуксулу заседаниезында нөк. Лениннын эр жажына кожо жүргэн нөкөри,

Надежда Константиновна Крупская, Ильичтын
якылтазынын учурын куучындады. — „Револу-
ционердын ижи калын јонго јапшынып јарап
турганы кэрэк дэп, — нөк. Крупская айтты — он-
дый шүүлтэ, мэн бодозом, лениннын комсомо-
лы болор дэгэн, комсомолдын төстү шүүлтэзи
болорго кэрэк. Слэр, нөкөрлөр, леоинец болор
күүнигэр бар эмтир, айдарда озо революционер
болып алар кэрэк. Революционер болор дэгэни,
акту күчү-лэ јаткан албаты учун, коммунизма
учун туружары, кичээнэри. Ол кэрэкти бүдүрэр
кэрэгиндэ, бис бойыбысгын жүрүмбисти комму-
низма-ла колбоор кэрэк. Революциянын үүрө-
дүүн үүрэнэр кэрэк. Владимир Ильич револю-
циянын үүрөдүү јок болзо, революция болбос
дэп, бичигэн. Нэ кэрэкти јарт билэргэ, јарт
көрөргө | төстү ишти тура иштэн ылгап, таныш-
тырар кэрэк. Иштин катуунаң јангактабас кэрэк:
„Владимир Ильич, бүдүрэр дэгэн кэрэк бар
болзо, будурзин, јан гактабазын дэгэн. „Кара
ишти этпэгэн кичи революционер болбос“.
Јангактабай иштээр кэрэк; ижин туйукта ла
бэрзэ-катап башта, онго чыгара иштэ, бүдүр-
бэйчи токтообо“ дэгэн. Нөк Крупская куучы-
нын учунда комсомолдорго кычыру сөс айтты:
„Бойнын жүрүмин коммунизим-ла колбоор кэрэк
революциянын үүрөдүүнэ баштадар кэрэк элүүр
јүрэр кэрэк, кату иштэн корыкпас кэрэк — ол
тушта бис, Лениннын комсомолы боларыбыс.
Нөкөрлөр комсомолдор, слердин өрө јажыгар,
јурумүгэр революция тужуна кэлишти, нэ нэмэ,
јадын, жүрүм кубулуп турган тушка кэлишти —
Лениннын маанызын тудунугар, калын јон-ла
кожо, јонды баштап, улу кэрэккэ јууктагар! дэгэн.

Деремнэдэги РЛКСМ-ний ячей- каларынын иштэри.

Леиннын маанызы бистин союзтын үстүнэ
жайым жайылып туру. Кандый-да комсомол Ле-
ниннын чэк ады-ла жүрэргэ күүрэнип јат. Де-
рэмнэнин ячейказы РЛКСМ, бойынын мааны-
зын уймабаска, эдэр ижин тэкши бүдүрэргэ,
нэни эдэр учурлу?—Онын карузын Лениннын
комсомолынын VI-чы јууны айткан. Деремнедэ
иштээр ишти ол јуунда сүрэкэй кичээп уккан.
Ол јууннын эткэн јоби деремнэдэги ишти эм-
диги јылдарга баштаар.—Ол јоп кандый аайлу
болор?

Јуун эн озо. РКП-нин XIII-чи јуунынын
постановлениязынын аайынча, эмдиги туштагы
деремнэ јердин крестьяндары јоктулар-ла ку-
лактар болып эки болүнүп туру дэп, билгэн.
Кулактар, јаңы политиканын аайынча, кресть-
яндардын ажын нэлэ иштэп алган нэмэзин са-
дып алып, лавка тудуп садыжып турар болды
база тээрмэндэрди, кажы оок-тээк заводторды
арендка алып, астамга акча бэрип, аајок барыш
јип турар балды, артык јэрлэрди арендтап алы
јокту батрактарды јалдап иштэдип турглады.
Деремне јердин јоктулары канча-ла кулактар-
дын колына киргэн сайын, кулактар там көкий-
лэ, башкаруды колына аларга сананды; озор
сельсоветка, волисполкомго, кооперацияга, взв-

имопомощтын комитеттарына киргилэп алып, јоктуларга аршамыкту коршу иш иштэп турар болды. Кулактар баш көдүрди. Јоктулар организацияга биригип алып кулактар-ла тыгыда туружар кэрэк. Комсомолдын ячейказы партиянын ячейказы-ла кожо, оо баштадып алып, јок-јойуга болуш эдип, оморды организовать эдип кулактарла туруштырар кэрэк.

Комсомолдын эн башкы бүдүрэр сүрэкэй кэрэктэри кандый учурлу болор?

Эн башкы бүдүрэр кэрэги—албатынын јоктуларынын, батрактардын, орто дэгэн крестьяндардын оок өскүрумдэрилэ таныжып, тилдэжип алып, оморла кожо деремнэ јэрдэги јаңы јүрүмди јазар кэрэк.

Ол кэрэкти канайта бүдүрэр?

Эн башкызы, бойыбысты тыгыдар кэрэк.—Кулактарды бис ортыбыска јуутпас. Орто дэгэн улустаң, бис эркин јакшыр-ла дэгэн улустарды јуударыбыс, революция чып күүндү кандый-ла кэрэк туруп будумчээ кирип калган нөкөрлөрдү јуударыбыс. Јоктулардын, батрактардын, балдары дээ, дэрэмнэ јэрдин комсомолынын өзөгү болор учурлу. Бистин ячейкаларды шинжилэп көрөлө, јоктулардын батрактардын оок-өскүрумдэрин бистин союзтын ижинэ тартарыбыс. Јок јойуларды ячейка быска көптөдө тартып алган кийиндэ, нэлэ кэрэктэрин бүдүрэрибис дэп, ижэнэрибискэ јакшы болор,

Экинчизи, бискэ болышкадый, тузалу организациялар-ла сүрэкэй јакшы биригэр кэрэк, оморго баштадар кэрэк. Ол кандый организациялар болор?—Партия, городтордогы РЛКСМ-нин рабочий ячейкалары, база нөкөр Лениннын

адын адаткан јаш болдордын пионер организа-
црлары болор.

Партиянын деремнэдэги ячейкалары эм
тургуза комсомолдын тоозы ас. Партиянын
ячейказы бар јэрдэ, ол ячейка комсомолдын
организациязын баштап турар учурлу. Ячейка-
лардын ортозында кандый-да кыйыш, блааш јок
болор учурлу. Комсомол барып түбиндэ парти-
яга член болотонын ундубас кэрэк, партия
киргэн нөкөрлор алгана бойынча бойынын
ордна турар улустарын башкарбас баштабас
болзо, эш нэмэ болбос. Јаантайын-ла партиянын
ячейказына баштадып, башкартып турар кэрэк—
бистинг јолыбыс ондый. Деремнэдэ, эмэзэ во-
лостто партячейка јок болзо, комсомолдын
ячейказы өскө волостын партячейказы-ла, ол
эмэзэ уездпартком-ла кап шайлап тил алыжар
кэрэк, база бойлорынын ортозынан эркин
јакшы дэгэн члэндэрин айрып партячейка орга-
низовать эдэр кэрэк.

Городтогы РЛКСМ-нин ячейкаларыла
билижарин, алыжарын сүрэкэй кичээп, бэктээр
кэрэк. Эм тургуза город јэрдин ячейкалары де-
ремнэдэги ячейкаларга башчы болып, коруулап
туру. VI-чи јууннын постановлениязыла болзо
олор тудуш-ла бойлорынан кижии ийип дерем-
нэдэги ячейкаларга болыш јэтирип турар, газет-
тэр, бичиктэр алдырар, чыдаганча болыжар, ту-
душ-ла деремнэдэги ячейкалар-ла бичик алыжып
турар учурлу болгон. Деремнэдэги ячейка, бой-
ынын башчы парт“ячеказынан јаантайын-ла бо-
лыш сурап турар учурлу. Деремнэдэги ячейка-
лардан город јаар јаантайын комсомолдор айл-
дап турза, олар городтогы ячейканын јүрүмин
көрөр, ижинэ үүрэнэр, нэлэ нэмээ таскаар; онон

улам комсомолдын көдрө ижин јарт билип алар. Деремнэдэги комсомолдын ячейкалары-ла городтордочы ячейкалар јөптү болзо, ижи јангыс аай болзо, көдрө комсомолдор биригэргэ эптү болор, нөкөр Лениннын јарлаган рабочийла крестьяндар биригери ол болор.

Јаш пионерлар—бистин огош болыш чыларыбыс, бистин ордыбыска турар, јаш оскүрүмдерибис. Бу јуука јэтрэ јаш балдардын организациялары деремнэ јэрлэрдэ ас болгон, эмди күнүн-лэ өзүп јат. Сентябрьдын 1-ый күнүнэ јэтрэ көдрө СССР-дин јэриндэги јаш пионерлардын тоозы 600,000 јэткэн, онын јүк-лэ 200.000 деремнэнин балдары болгон. VI-чи јуун кычыру этти: „комсомол сайын—пионердан болзын; канча комсомол болзо анча пионер болзын“ дэгэн. Слердэ јаш пионердын организацизы бар-ба?—Јок болзо, оны тургэдэп бүдүрэр кэрэк. Бар болзо. оо јакшы эркин дэгэн комсомолдорды башчы эдип, кожып бэрэр кэрэк, ологго болыжар кэрэк, бойылардын организацияларга пионерларды јаба тартып, эдип јаткан ижигэргэ таскадап кэрэк.

Учүнчизи, крестьянын калып јурт албатызына слер эптү болып, јапшынар кэрэк (јоктуларга, батрактарга, орто улуска). Эң озо јаш батрактарды јаба тартар. Слердин районыгарда совхоз бар болзо, оныла јапшынып алар кэрэк, оларды үүрэдэрин кичээгэр, јаш уулдардын иштэгэн күчүн кижээ јидирбэс законын бэдрэп кичээгэр, ол совхозта комсомолдын ячейказын эдэргэ күјүрэнигэр, эмээзэ бойыгардын ячейкагарга кожо тартып алыгар. Аргалу бай улуска (кулактарга) иштэп јаткан батрактарды кичээп кожо тартар кэрэк. Јаскыда јаш батрактарды

јәрдин ижинэ јалдаар тушта, јалдап јаткан бай кижі бичиктү јалдап турарын кичээзин, ол договор—бичикти ячейкада эдербэ, эмэээ Всеработземлеста, с/советта этсэ, ол бичик јарт јакшы эдилзин, кижинин күчин јибэгэдий болып бүтсин дэп, кичээгэр онын кийниндэ РЛКСМ-нин ячейказы ол јалдап алган кижі јокту јалдап уулдарды јакшы иштэдэрин кичээп јатсын, онон улам ол јаш уулдар комсомолдын болыжып, коруулап турганын јарт, билэр, көрөр учурлу.

Байыгардын ижигэргэ өскөдө јаш өскүрүмдэрди (јоктуларды орто улусты), оны кичээп баштап, онын чын бажчызы болор кэрэк. VI-чи јуун айткан: „Комсомолдын деремнэдэги ячейкаларын тыгыдар кэрэк дэгэн. Ол нэ дэгэн сөс дэээ—бестин тообысты көптөдөр кэрэк, эркин дэгэн јаш-өскүрүмдэрди тэкши комсомолго тартар кэрэк, ячейканын тоозын көптөдөр, члендердин тоозын көптөдөр кэрэк; онын учун, јаш улусты изба-читальнянын ижинэ тартар кэрэк, политчиткаа кычырып турар кэрэк, кооперативтын ижинэ кожо иштэдигэр, комитет взаимопомощка иштэдигер, јоннын ичиндэги кооперативтын комитет взаимопомощтын сходколорына—јаш улустарды кожо тургузуп таскадып туругар. Комсомолдын организациязы туйук өлү болбос учурлу Ильичтын бир төстү јакылтазы: —„Јаш коммунист болгон кийнинде—јаш өскүрүмди ончозын организовать эдип, бириктирэр учурлу,“—дэгэн.

Онойып, биригип, тыгып алган кийниндэ, партиянын ячейказы-ла биригип алза, база городтын ячейказынан болыш алза, јаш пионерлардын ижин көндүктүргэн кийниндэ јок јайу-

дын оок оскурумдэри ячэйка јаар—јаыылган кий-
ниндэ—РЛКСМ-нинг ячейказы кулактарга јаан
јэткэр болор, јок јойуга сүрээн тузалу болор
учурлу.

Экинчи кэрэги-јаһы деремнэний јадар јадынын јазажары

Комсомол бойынын члендерин көдрөзин туружар кэрэккэ, јурт кэрэгин токнадар кэрэккэ кичээп иштэтпээ, јаш өскүрумди баштап, нэ нэмээ үүрэдип болбос дэп, байагы тушта айтканыбыс. Ондый кэрэкти деремнэ јэрдэ канайта бүдүрэр?

Эн башказы, совет башкарууды тыңы дар, база крестьянской заимопомощтарды бэк тээр кэрэк. Сельсоветта, взаимопомощтын комитедында кулактар кирип калган болзо, крестьяндардын сходко-јууны орто эркиндэп турган болзо, деремнэний улузын мэкэлэп јип турган болзо, -комсомолдор ондый улусты чыгара тэбэлэ, ордына јок-јойуга болышкадый јарамыкту, улусты-партиинын члендеринэн, чэк дэгэн беспартийный јокту кижидэн, ол эмээзэ комсомолдон тудар кэрэк. Ондый кэрэккэ турган улус, баштанып болбой, ижи көндүкпэй јаткан болзо, оо комсомолдор болыжар кэрэк, ол айас бойлорыда чиккэ организациянын ижинэ таскаар.

Экинчизи, карын сүрэкэй кэрэктүзи, крестьян улуска јаңы јазап токнадар кэрэккэ сүрэкэй болыжар учурлу. Кооперативтын ижин сүрэкэй кичээр кэрэк, кооперативтын ижин сүрэкэй кичээр кэрэк, кооперация-коммунизманын јолы дэп, ундубас кэрэк. Потребилдын лавказын ја-

рандырар кэрэк, тура садучыларга јѣндирбѣгѣдий болзын; ол потребил крестьянга кэрѣкту нѣмѣ ѣкѣлип турзын баазы јѣнгил болзын дѣп кичѣэр онойып кичтѣп јарандырган кооперацияга јурт карузый бѣрѣр боынын кооперативын тыгыдар. Кандый-ла нѣмѣ иштѣэр кооперативтар кичѣѣп ѣдѣр кэрѣк, база биригип иштѣэр коллективтар јѣзаар кэрѣк. Машинанын тавариществазын ѣдѣри, машиналардын ѣскизин јѣзаары, кооперативтын тѣэрмѣн ѣдѣри, база кандый кэрѣкту нѣмѣ јѣзаары-ончо-ло комсомолго кэрѣкту, кичѣѣйтѣн иштѣр болор. Слердин волоста сельско-хозяйстваннын коммуназы бар болзо, оны сѣрѣкѣй кичѣѣп, оо болыш јѣтирип турар кэрѣк. База сельский-хозяйстванын артельдары-ла-ла кооперативтын организацияларына таныжып алар кэрѣк.

Учѣнчизи, комсомсомдор крестьяндардын албатынын **ѣѣрѣнѣр кѣрѣгин** кичѣѣп, ол ишти бѣлѣн ѣдѣр кэрѣк. Изба-читальня-комсомолдын тѣс јѣри болор, ондо јуулып алып бойларынын ѣѣрѣдѣѣнин, ижинин тузалузын албатаа таныдар учурлу. Тудуш-ла албатаа газет кычырып, тузалу книгалар кычырып турар кэрѣк. изба-читальня албатыны јууп алып кандый-ла тузалу справка-бичик бѣрип турар. кандый-ла јѣп айдор; агрономды, учительды айдып алып мал-аш кѣрѣгин, оору-јобыс јѣзар кѣрѣгиндѣ куучын айдар. Бичик билбѣс јѣан јашту улусты јаш улусты ѣѣрѣдѣр кэрѣк комсомолдын ижи болып јѣт. Бистин дерѣмнѣ јѣрдѣги уулдардын 100 кижидѣн 30—40 бичик билбѣс, кыс балдордын 60 билбѣс болот -- „Коммунизманын учуры дѣзѣ, јаш улустын союзына киргѣн јаш уулдар, балдар: „нѣмѣ билбѣстѣрин тѣкши уурѣдѣри бистин кѣрѣгибис дѣп айдар

учурлу-дэп, нокор Ленин айткан. Ильичтын жакылтазын бүдүрэргэ бистин жаш Лениннын комсомолдоры канайта-ла күүрэгэр.

Комсомолдор деремнэ жэргэ газет-бичик жайыларын сүрэкэй кичээр, Газет-коммунизمانын жолына баштаар, Совет башкаруудын жолын баштаар. Газеталдырып кычырып турган деремнэдэ, бэштэ өрөкөнинг бажында газетту болзондый дэрэмнэдэги иш эки салза, дөрт салза жэнгил болор. Өрөкө сайын жүрүп, газет алдырага улусты жарлап, ол газетты кычырып жатканын көрүп кичээри-комсомолдын кэрэктү ижи болор оны түргэн кичээр кэрэк.

Дөртинчизи, жаңы жүрүмди кичээр кэрэк, дэрэмнэ жэрдэги аракыны, кэрэги, чууганды токтоодорын кичээр кэрэк. Жаш өскүрүмди аракыдан кандый-ла жаман кылыктан сүрэкэй чэбэрлээр кэрэк. Олор, ячейканын организовать эткэн кандый-ла тузалу ойын, соотко турза, байрамдап аракыларын токтоодып койзо, бойлорына тузалу болор, оны сананар кэрэк.

Крестьян улустын кыс балдарын сүрэкэй кичээр кэрэк, олор нэдэнг-дэ тутак култрап калган улус болор. Олорды комсомолго кидирер кэрэк, кандый жоннын ортозындагы ишкэ кожо тартар кэрэк, ол иш кандый-да күч болзо, оны кичээр кэрэк. Жаңы өзүп жаткан жаш өскүрүм эр кижилэ түңей, нэниндэ билэр болып өссин онон өскө коммунизм эдип болбосыбыс.

Бэжинчизи, Кызыл чэрүлэ тилдэжип турар, онын кэрэгин бүдүрэр, база Кызыл флотла тилдэжип турар учурлу. V-чи Көдрө Россиянын РЛКСМ-нин жууны (16 октябрда 1922 жылда) рабочий-ла крестьяннын Кызыл флотына болышчы болор болгон эди. Бу крэгэ жэтрэ

Кызыл флотко бис 8000 кижиге бәрдибис. Ол нө-
көрлөрибис-лэ бис тудуш-ла бичик алыжып ту-
рар кэрэк; бис оларды ундубай карузып турга-
ныбысты олар билзин. Жылдың эки катап—16
октярда 15 майда бис шефский байрамдар эдип
јадыбыс; ол байрамдарга дэрэмнэнин јаш өскү-
рүмдэрин тэкши тартар кэрэк; база кызыл флот-
ко кижиге бэрэр тушта, кижинин јакшызын тал-
дап, шүүп бэрип турар кэрэк.

Кызыл чэрүдин ортозында иштээр ишчэ-
рүгэ барар уулардың ортозында, база јэриндэ-
ги үүрэнип јаткан уулардың ортозында иштээ-
ри-кичээнэри болор, Јаш өскүрүмнин кандый
политика кэрэгинэ үүрэнэри бистин мойныбыста
болор. Бистин чэрүгэ барар ууларыбыс канча-
ла билэр, тоскомыр болзо,—анча-ла ижэмчилү
јакшы красноармеецтор болып, Совет башкаруу-
дың границазын бистин јэр үстүндэги өчтүлэ-
рибистэн-буржуйлардан коруулаарга бужу бо-
лор. Чэрүгэ баргач улустың айлдаартка билэ-
зин кичээп болыжып турар кэрэк; красноармеец-
тар јеринэн барган бичиктэрдэн болыш эткэнин
көрөр, комсомолдың оларды кичээп јатканын
билэр. Комсомолдор Добролеттың, Доброхим-
ның ижинэ болыжып турар-ол организациялар-
га албаты бойының күүни-лэ кирэр учурлу,
олор учар машина-ла химический нэмэ эдип
јурт коруулап јат.

**Алтынчы өскө каандардың јэриндэги
комсомолдор-ла тил алыжарын кичээр кэ-
рэк.** Кандый-ла јэрдин комсомолдоры ончозы
Коммунист Интернационалдың члени болып јат,
бис ончабыс интернационалдың тэмдэгин тагын-
ганыбыс. Оның учун, бис өскө каандардың

јэриндэги комсомолдордыг туружып јатканын
кичээп тыгдап јадар кэрэк, Күн чыгыжынын
Күн бадыжынын комсомолдорын ајыктап јадар
кэрэк, кандыйла болзо, болыш эдэрибисти бэ-
лэтэп билинип јадар кэрэк.

Үчүнчи кэрэк—үүрэнэри.

Бис эш нэмэ үүрэнбээбис, таскабазабыс тузалу иш эдип болбос, туружып-та болбосы быс дэп, байагы тушта айдышканыбыс. Нэгэ үүрэнэр, канайта үүрэнэр?

Эн баштап комсомол јок ортозыдагы үүрэдүгэ—политбичиккэ үүрэнэр учурлу. VI јууннын постановлениязы-ла болзо, деремтэдэги комсомолдын үүрэдүү политбичикклэ, куучын-ла эжилу программалу өдөр учурлу. Ол дэээ, јук-ле комсомолдын политика кэрэгинэ эн баштап-ла үүрэнгэни болор. Качанда болзо, эн башка үүрэдү—иштин күчи катузы болор учурлу. Бир кыштын ичиндэ комсомолдор сүрэкэй кичээнип үүрэнэлэ, эн башкы политграмотаны одуп чыкса ол кийниндэги үүрэнэринэ јэнгил болор, оны сүрэкэй јокшаа бадор учурлу.

Экинчизи бу ак-јарык тынар тынду нэмэнин учурын јакшы билэргэ кэрэктү: јэр устунэ кижиган, тынар тынду нэмэ канайта бүткэн, јэр сууталай ончо нэмэ кандый учулу буткэнин тэкши билэргэ кэрэк. Ол сүрэкэй кэрэктү үүрэду, бу јан-ла туружар кэрэккэ тузолу болор эди. Деремнэдэги комсомолдор Комсомолдын Рождествозын, пасхозын эдип байрамдап туратан болгон; оны сүрэкэй јыргалду байрамдагылайтан эди; јэ ол тузазы јок болды: кудайга бүткэн крестьяндар кыйа көрөр болды. Чын кудайга јандап турган улустын јангын бузайын дэээ, бу ак-јарыктын, јэрдин тынар- тындудын бүткэн учурын сүрэкэй үүрэнэр кэрэк, онын кийниндэ

үүрэду кудайданг артыгын крестьяндарга билдирип айтса јараар.

Үчүнчизи, комсомолдор **мал-аш кэрэгин** кичээн үүрэнэр кэрэк. Мал-аш кэрэгин бис бойыбыс кичээн башкарар кэрэк, база јаш өс-күрүмдэрибисти сүрэкэй јакшы крачы эдэр кэрэк бар, бистниг ада өбөкөлөри бисчилэп эш нэмэ билбэс болбозын. Кандыйла ячейка мал-аштын кружогын организовать эдэр учурлу; деремнэдэ II ступенниг школазы бар болзо оны тап-ла сельско-хозяйственный эдип алар кэрэк, мал-аш—кэрэги-нэдэн-дэ артык. Јаңыс бойыбыс-ла мал-аш кэрэгин јэтрэ үүрэнип ал-забыс болор эмэс; крестьяндарга јаңы иштиг тузалузын, эптузин коргузэр кэрэк. Комсомолдордын көп јаны көп јузун аш салар книганы кычыроп-ла көрөлө, ээ ол тузалу эмдир дэп, јүк-лэ тил-лэ крестьяндарга айдып бэрет, онон ары иш тэйтэнин крестьянын бойына салдырат. Онойып иштээргэ јарабас, комсомолдын ижи ондый болбос учурлу. Комсомол јаңыс-ла тил-лэ куучындаар эмэс, ол бойы иштэп көргүзүп бэрэр учурлу, бир кичиэк јэр алала, кооператив ажра кэрэктү јәпсәлди, үрэнди алдырып алала бойы иштээр кэрэк: каанг јылда-каанга күйбэс аш үрәндээр кэрэк, каанг јылда аш куйбэс кандый-ла аргазын бәдрээр кэрэк—онойып крестьян-га көргүзэр кэрэк.

Деремнэниг комсомолынын **үч кэрэги—јакшы организацкя эдери јалтанбай туру жары, кичээп үүрэнэри болып јат** Лениннын—комсомолдоры ол кэрәктәрди бүдүрэр, кандый-да куч болзо, јәнэр, Лениннын мааназып кандый-да кату болзо, коммунизманын јолына алып чыгары јарт туру.

гор. Улала,
тип. Об'єдин. „Ойрат. Край“
Облит № 452. Тираж 500